

AMICULLU FAMILIEI

FOIA BISEPTEMENARIA
PENTRU TOȚE TREBUINTIELE VIETIEI SOCIALE.

Va eși in 1/13 si 15/27 di a fie-carei lune. Pretiulu de prenumeratiune pre I. anu e 3 fl. v. a. pentru Romani'a si Strainatate 8 franci — lei noi. A se adresá la REDACTIUNEA foiei in Gherl'a. — Szamosujvár.

Amoru si Amicitia.

— Noveleta. —

(Finea).

Suntu unele eveneminte rare in vieti'a omenesca, cari petrecundu-le cenev'a prin taria si perseverantia, si cãsciga aplausulu multimei. Dar' suntu si altele mai dese — suntu probele vietiei, — cari desi mai pucinu cunoscut, reclama totu atãt'a taria si perseverantia, — ba pote si mai multa.

Lupt'a cu anim'a s'a propria este dora lupt'a cea mai grea. In ea s'eu succede mentii a pune animei catu-sie selavice — s'eu cã-o sdrobescce pentru totud'eu'n'a.

Dar' cene socotesce lupt'a cu anim'a, de lupta — si chiar' de o lupta vehementa si grea? Cene crede cã numai invingerea animei este invingere adeverata?

Lumea nu! Cã-ci lumea este mare, . . . placerile ei suntu multe, si in sgomotulu loru nu se aude frange-re a unei anime.

— Elmir'a ajunsa in chili'a s'a singura, cu o radia ce ratecise, inca erã intr'o lupta de acest'efeliu, in lupta cu — anim'a.

Nu mai erã ea acum jun'a ce insufã energiã Angeliiei plecate; ea statea fora miscare, meditandu ameruntele unui visu ce-i umpluse si ei odeniãra sufletulu cu ilusiuni, cu — chimere.

A fostu unu visu, asiẽ cum suntu visele junetiei, cu unu surisu, cu-o siõpta, cu-o ochire dulce — si alt'a nemicu. Candu incepuse acelu visu, si ea erã cã Angeli'a — poetica, fantastica, sentimentalã, si adẽncu-melancolica.

Elu nu erã locotenentu, — erã numai unu — studinte. Si elu a privitu ceriulu cu miriadele de stele, si argintiile talazuri ale unui riuletiiu sprintenu, — apoi s'a impresionatu de unu cantu s'eu melodiã; cã-ci ochii lui se umediẽu — dar' nu s'a lasatu rapitu in fanaticismu; — si simpatia . . . pôte iubirea lui i-a descoperitu-o ei fora

vorba, fora afectu, in calicele floriloru, in cantulu paseriloru. De atunci inse iubirea lui, credinti'a lui n'a espus'o indiscretiunei, — ea s'a concentratu mai multu in o adorare frageda, si in o veneratiune fora margini.

Inse unu incidentu trebue cã a ruinatu credinti'a lui.

Unu altu teneru, usioru si estravagantu, asiẽ, cum intãlnimu in ori-ce tempu pe la academiã, — aflãse de acestu amoru, si inspiratu de unu demõnu, — prinse prin intriga a ruina credinti'a sufleteloru loru.

Elmir'a primi unu biletu, in care i se revelã erudu, cã este obiectulu de jocaria a adoratorelui ei.

Nimicu nu pôte rani mai multa pre o femeia cu demnu orgoliu, decãtu o ast'feliu de apucatura urita.

Ea erã tenerã, pasiunata, cunoscea maliti'a numai dupa nume; si ast'feliu sedusa de unu neadeveru, candu veni elu, espresiunea ei posomorita si ofensata, i indicã retragere.

Ea nu prinse vorba cu elu, — er' elu nu mai intre-bã, si asiẽ atunci se vediura dora pentru ultim'a data.

Atãt'a a duratu visulu si placerea si mai multu nu; si cã numai atãt'a a trebuitu se fi fostu se poté vede din blãndeles trasuri ale façiei sale.

Luminata cã de unu fulgeru tote i venira de nou in minte. Semti o durere pentru ele — unu adẽncu regretu; si apoi 'si acoperi façi'a cu delicatele-i mani.

Atunci i veni o idea. Nu potea ea ore se vedea inca odata pre celu din visulu ei june, se-lu vedea ultim'a òra fora de pecatu? Dupa ac'e'a voiã se-si departeze acestu cugetu, — cugetu, cu care si dupa ani intregi se ocupã cu dragu.

Erã òre pecatu a gãndi la elu? Erã dora crima acest'a tacuta adorare? De ce voiã in urma a se impetri — a-lu privi cã pre unu strainu, facũdu-se elu totusiu mai vrednicu de stima in diu'a de mãne — prin legatur'a santa a casatorieiei.

L'a iubitu ani intregi, — tacutu si pre nesciute — ani intregi erã pregatita a audi despre casatori'a lui, nici

odata inse nu a avutu cugete rele, si pentruce óre acum acésta agitatiune violenta? A fostu dóra iubirea ei cu referintia pentru viitoriu?

Nu! pentru tóta lumea, nu!

Oh! Ddieulu meu, eschiamà ea, — nu este scapare pentru mine, nici medicina pentru acésta anima infrânta? Nu este o invingere . . . o singura invingere si unu locùsioru, din care se privescu in linisee fericirea lui?

Si ea gasi potere si invinse. Din féta juna se desvoltase femeia gata spre sacrificiu. Ea dispretiù acum o intalnire — si se rogá fierbinte pentru elu, si pentrucá Angeli'a si fia vrednica de elu, — cá in acestu modu se sí afle unulu in altulu bucuri'a si fericirea vietiei.

In diori de diua candu ciocârli'a se inaltia cá o sagéta prin eterulu auríu si sórele ornéza resaritul — atunci unu cârdu de paseri mariau prin melodiile loru serinatatea dílei. Angeli'a stá in vestmentulu ei lungu — palida dar' linisita — incadrata de undulatiunile velului, care asemenea unei feeri pudruóse acoperiá abundantele-i bucle matasarii. Façi'a ei de unu profilu nobilu, provediuta cu dóue stelutie jocatorie — cu doi ochi cá mur'a — cu gene umbróse auriá espresiunea ei resignatoria si supusa cá si a martireloru crestine. Numai candu jun'a ei amica, vesela, ridianda — dar' mai palida cá velulu celu albu, — i asiédià cunun'a de mirtu — atunci 'si pierdù linisea si cuprindendu-o cu braçiale s'ale, ilasà unu suveniru pentru nenorocitul Corneliu.

— Elmira — dise ea, — elu nu a potutu remané martoru infidelitatiei mele, elu a plecatu; dar' spune-mi de ce me parasesci si tu, si inca chiar' acum?

— Pentru cá se-ti asiguru o fericire deplina — respunse ea — pentru cá se audiù dela altii cá ai abdisu de o nebuñia, supunendu-te cu tota placerea si recunoscinti'a intieptului sfatu a-lu parentiloru tei!

O! ast'a fericire de mi-ai lua-o! ea pote s'ar' po-trivi cu tine anima de pétra. . . .

— Cu mine? Nu Angelia! cu mine va fi alt'a, si candu voiú aflá-o ne vomu revedé.

O sarutare inea — o síópta si unu suspinu, si ér' o sarutare, candu se deschise usi'a opusa si unu domnu intrà cu unu buchetu si cu o felicitare — apoi oferindu miresei braçiulu, o conduse in chili'a unde o asceptáu ospetii si — mirele.

Unu fiuru o cuprinse — unu fiuru si o surprindere, cá-ci ea nu semená cu fetele educate in principiale moderne, ce pléca la cununia neprecugetandu-se, cu risuri vane, — séu inchise si capritióse. Ea erá tipulu femeiei intiepte, ce pricepe insemnatatea pasiului — santieni'a casatoriei.

La atate priviri tientite asupra-i, se inclinà si aruncându o ochire rapede spre feréstr'a deschisa, vediù bastist'a fluturânda a Elmirei si trasur'a ce sburá cu ea.

A trecutu vér'a ace'a — s'au vesceditu florile ei — a trecutu si tómn'a, a venitu dupa ea iern'a, apoi primavér'a, si asié díle dupa díle, ani dupa ani si abia intr'unu târdíu, se poturà revedé celea doue amice.

Bucuri'a a fostu negresitu de ambele párti, dar' de partea Angeliei erá estasu, a sarutá ochii cei fideli a Elmirei. Ah cum i saltá anim'a la acést'a revedere dulce — si cum avé si barbatulu ei fiitoriu a se bucurá — cáci, de minune! mâne erá diu'a cununiei.

Elmir'a sireta adause cá numai dorinti'a de a se convinge de traiulu ei bunu a adusu-o. . . Si nici nu póte fi alt'cum . . . tu Angelica prospiciezi cá o roza de Maiu, rumena si gratiosa — díse ea.

— Este bucuri'a venirei tale. Si sinceru spunu cá nici altadata nu sum morósa, multiamita Domnului! nici nu am cauza a fi.

— Vedi ast'a o numescu eu intieptiune. Dar' unde ti-este famili'a marunt'a?

— Oh! da. Vinà . . . depune-ti acestea . . . fii cá in dílele vechi . . . si pardonéza pentru o secunda.

— Elmira! Elmira! unde esti? strigà ea de resunà cá o melodia prin odaile elegante.

— Aici — aici sum iubita maica! respunse vocea dragalasia a unei copile mititele.

— Vinà! matusica Elmir'a este la noi si vré se te vedíà.

— Matusic'a! Matusic'a, eschiamà ea sarindu voiósa, dar' se opri indata ce o zari.

— Nó, copil'a mea! cum saluti pre matusic'a de care 'ti vorbíi de atâtea ori!?

— Matusica Elmira eu te iubescu! si unu complimentu naivu completà salutarea.

— Si eu copilitia dragalasia te iubescu cá pre mam'a ta, acarei portretu víu esti — díse Elmir'a cu tandretia.

— Si tu asié afli? intrebà Angeli'a — baiatulu din contra posiede o frapanta asemenare cu tatalu seu.

— Si unde este Domnulu tata?

— In biuru. Sermanulu este atátu de ocupatu, dí si nópte nu are odihna. Dar' zelulu lui este recunoscutu si apretiatu de toti. Sum forte mândra de Mironu alu meu.

— Nu este elu seriosu si posomoritu?

— Seriosu, da! in oficiu. Alt'cum este barbatulu frumosu si impunatoriu de odinióra.

— Frumosu? atunci nu-lu aflái — asiédara?

— Intru adevéru! erám o nepriceputa, acum sum in curatu cu seriositatea, si in deosebi cu seriositatea unei chiamari cá a lui.

— Si deosebi cu seriositatea lui!

— Da! cá-ci antáiu trebue a cunósce, apoi a judecá, Mironu alu meu are celu mai nobilu caracteru si apoi o anima cum nu vei mai gasí. . .

— Esti tu jalusa?

— Preste mesura! atátu numai cá nu-mi da ocasiune. . . .

— A! a! si ce este cu fericirea nimicita?

— Vrei se dici: cu amorulu primu alui Mironu? Acel'a 'lu pastréza si acum in peptulu lui cá o suveniru pretiósá.

Elmir'a se facú cá purpurulu si intreba: — asiédara tu esti fericita?

— Fericita, cum mi-ai doritu si profetitu tu!

— Scii cá Corneliu a incredintiatu pre Oliv'a Prezescu?

— Corneliu si Oliv'a? In fondu se potrivescu. . . . Dar' asculta! acolo vine barbatulu meu. Oh! cum se va bucurá de tine. . . .

— Unu cuventu Angelia! scii tu de mani'a intre Mironu si fratele seu?

— Da! caus'a este o imputare nemeritata pentru iubirea lui. Inse éta-lu. . . Miróne! i pune manile la ochi — o sarutare si apoi ghícesce cine este aici?

Prim'a cerere fú implinita, a dóu'a erá mai cu anevoia. 'Si deschise dara ochii — si unu momentu se crediú in farmeculu unui visu, ce displacú multu sociei s'ale.

— Da, cauta aici Miróne — dise ea — ce pozne faci la intimpinarea pretinei mele?

— Fia deslusita surprinderea, iubita Angelia! — amic'a t'a Elmir'a si fiinti'a amorului meu suntu un'a si ace'asi persona.

— Tu. . . Elmira! . . . intru adevuru tu? repetá Angeli'a eu uimire — O vino! la pieptulu meu tu anima de angeru, tu sufletu mare si nobilu, ce ai abdisu pentru mine.

— Am abdisu? Ba, am invinsu? — dise Elmir'a stralucindu de bucuria.

— Ah! Elmira, Elmira! acum pricepu sireti'a barbatésca, cu care staru Mironu cá fetiti'a nóstra se pórté acestu nume.

— Da, acestu nume care si tie si mie ni este atátu de iubitu si de stimatu — dise elu imbraciosiandu-o pre ea — si sarutandu man'a Elmirei.

Impacati cu spiretulu trecutului, fiesce-carele trami-teá la ceriu o multiamita tacuta pentru cá dispuse tote in modulu acest'a. — Si candu se intinse més'a dilei festive si Elmir'a aparú cu unu Domnu, pre care Mironu 'lu intimpiná cu eschiamarea: tu aici scumpulu meu frate?

— Si primí cá respunsu: da, aici, si inca din grati'a speciala a Elmirei, care este soci'a mea. —

Atunci Mironu redicá toastulu antáiu cu cuvintele:

„Fia binecuventarea cerésca asupr'a Dt'ale Elmira, cá-ci mi-ai fostu stéu'a conducatoria in cáile intunecóse ale juniei; mi-ai datu in Angeli'a unu angeru de femeia — mi-ai pastratu amicitia nobila si mi-ai adusu acestu frate, a carui despartíre a fostu uniculu punctu de doliu in fericirea mea. Elmira! Elmira! fia binecuventarea cerésca asupr'a Dt'ale — dise elu adencu miscatu. . . .“ — ér' ceialalti adausera din anima unu — „Aminu.“

Emili'a Lungu.

Copil'a morbósa.

Jace mandr'a 'ngalbenita
Cá o flore vescedita
Si cum jace, si cum plange,
De cu séra pâna 'n diori,
Florea 'n façia i se stinge,
Tenereti'a 'n ochisiori.

Vinu vecine vragitore,
Babe vinu descantatore,
Popi se-aduna, popi i canta,
Facu-i ruga, maslu i facu,
Vinu neveste si-i descanta, —
Ból'a fetei n'are lécu.

Dau in bobi de-aruncatura,
Calca 'n drumu de facatura,
Cânta-i babele de iele,
Sufla 'n cruci si tainuescu,
De diochi, de venturi rele, —
Bol'a fetei nu-o gâcescu.

Ambla tiéra, ambla lume,
Bol'a fetei n'are nume.
Câte ierburi pe rediore,
Dascalii mari pascalitori,
Câte vraciuri pe sub sore
Nu o scapa de dorori.

* * *

— Ce ti-e tie puiculitia?
Mi-o ntréba-o maiculitia.
— Lasa mori dragutia mama,
Ori ce lécuri de mi-ti dá,
Nu-mi veti dá unu lécu de séma,
Ce am iubitu se potu uitá!

V. R. Buticescu.

Cuculu.

Cânta cucu 'n dumbravióra!

(Finea.)

Famili'a cucului locuesce lumea vechia, — in Europ'a inse nu avemu decâtu o singura specia de cucu. Elu iubescce cu preferintia padurile, sbóra necontentu din locu in locu, mâncându si cântându tóta diu'a si, déca diu'a nu-i ajunge, apoi mai cânta si sér'a pâna spre mediulu noptiei — locutorii Scandinaviei se bucura de acésta favóre esceptionala. Érn'a elu emigréza dela Nordulu la Sudulu Continentelui.

Odata intorsu din caletori'a s'a, dela iernatecu, in regiunile nóstre, elu 'si alege unu locu de predilectiune si de petrecere, pre care 'lu apera cu multu curagiu in

contr'a asalturilor ce-i facu necontentu celé alalte paseri. Lucru ce e si mai curiosu, cuculu revene mai totu-déun'a in acel'asiu locu pre care l'a parasitu in anulu trecut.

Naturalistulu germanu Naumann a observatu ca unu cucu, care se deosebia de cei alalti prin tr'unu glasu particularu, de 23 ani se reintorcea regulatu la acel'asiu locu, in padure.

Primavér'a mai cu séma, transportatu de amoru, dice Brehm, face atât'a abusu de cânteculu seu, încâtu ragusiesce de totu; pre la finele lui iuniu, incetéza de a ne da concerte; la noi la tiéra, se dice ca a mâncatu ciresie si a ragusitu; in totu casulu lucrulu e neesplacabilu.

Cuculu e reu parente de familia: in locu de a avé si elu cuibulu lui, de a ingrigi de viitorea progenitura cá toti semenii sei cu iubire si interesu, din contra e celu mai vagabundu, — n'are nici casa, nici femeia, — face curte la tóta lumea; si fiendú-ca barbatii suntu mai numerosi se incinge o adeverata bataia între ei.

Cuculu e fórte gelosu si infidelu; pre câtu e de reu parinte, pre atâtu e de gelosu amantu — pare ca dragostea 'lu nebunesce! — In toti semenii sei vede atunci unu rivalu cu care se ié la lupta. Celu ce reusiesce se bucura de avantagiale victoriei, dar' pentru pucine momente, — dupa ace'a pléca se face curte aiurea, nepasatoriu si nesemntoria; fora se se ingrigiesca de viitorii lui copii.

Femei'a nu face mai multu decâtu barbatulu; si ea se duce pe furislu se depuie ouele (2 séu 1) in cuibulu altoru paseri, cá mierl'a, priveghiatorea; si acestea din urma paseri, fora se bage de séma, clocescu la senulu loru si pre copii cucului, cari ajunsi mari, in locu se multiamésca pentru crescerea si cautarea ce le-au datu, comitu unu actu monstruosu, arunca afora din cuibu pre proprii pui ai gasdei, îi omóra séu îi lasa se móra de fôme luându-le totu de din-ainte!

Suntu unii ómeni cari facu mai multu. . . .

Dar' se ne marginimu a vorbi numai despre cucu. Puii teneri nu cânta, in primulu anu alu esistentiei loru; ér' betranii incetéza pre la finea lui iuniu, fóra cá se ne parasésca inca; ei remânu pâna in septemvre si numai frigulu séu lips'a de insecte si omidi, din cari 'si facu nutrementulu îi constringe a plecá pentru regiunile calde.

Câtu e de monstruosu cuculu in viétia lui privata ori familiara, pre atâtu ni e de utilu. Cu tóte defectele lui, trebue se-i aducemu tributulu cuvenintiosu de multiamire si recunoscentia; voracitatea lui ne apera de unele, omidi, ce se inmultiescu in modu spaimentatoriu primavér'a si cari facu unu reu mare paduriloru; omenii speciali cunoscu pré bene acést'a si de ace'a cauta se-lu protéga cu mare ingrigire.

Cu tóte ca cuculu duce o viétia solitara, e fricosu stretu preste mesura, multi naturalisti si amatori au reesitu alu imblândi si domesticii. Buffon între alte casuri

ne citéza unulu. O persóna a reesitu asié de bene, încâtu cuculu o cunoscea si distingea, venia cându 'lu chemá, mergea cu ea la vênatu, in fine se deprinsese minunatu cu noulu seu traiu. Ilustrulu naturalistu insusi domesticise mai multi cucu (déca mie permisso se dicu ast'felu) Érn'a o ducu greu aceste paseri si moru de multe ori, pre lângu tóte ingrigirile ce li se dau. Puii teneri suntu mai indaratnici si mai selbateci, din contra betranii se dedau mai usioru cu captivitatea si lucru celu mai placutu, dice Buffon, e se aiba cenev'a unu cucu imblânditu.

Victor Pompilian.

Cuculu si copiliti'a.

Intr'o verde poienitia
Canta-unu cucu si-o copilitia,
Cuculu canta voinicesce
Copiliti'a romanesce,
Cuculu salta din arepi
Ea versa lacrimi din ochi
— De ce plangi tu angeru blandu?
— Dice cuculu suridiendu; —
— De ce nu 'mparti sortea-ti rea
— Cu a unei paserea?
Si-apoi cuculu canta éra
Doin'a lui de prima-véra.
Copiliti'a mi-lu privesce,
Si-apoi astu-feliu i vorbesce:
— Canta cuce, canta éra,
Si mai canta 'n asta-véra,
Cá cuce nu-i mai cantá,
Nici tu multu in limb'a ta. . . .

Vale, in 7 iuniu, 1879.

Constantinu Bailescu.

Dam'a misteriosa.

Novela.

De J. H. Tennesse.

(Finea)

III.

Erá o séra fortunósa de octomvrie.

Marea se redicá. Undele se loviau de tiermure fierbendu si vijeindu cu turbare.

Totu-si tiermulu portului dela Stettin érá acoperitu cu multime de omeni.

Corabii voiau se plece, corabii éráu se sosésca.

Intre cele din urma se asceptá cu deosebita incordare nai'a de vaporu, ce veniá regulatu din o capitala mare nordica.

Intre acei'a, cari asceptau nai'a de vaporu, se deosebia mai cu séma o grupa. Ea constá din domni si dame din lumea cea mai inalta. Damele éráu in vestmente bogate de serbatória. Domnii in uniformele cele mai stralucite, militare si civile.

Unu domnu bene facutu, de ani de miđiulocu, erá fora indoiéla celu mai destinsu in acésta societate. Elu, ce e dreptu, portá vestmente cetatienesci, inse pre pieptu avea o stare mare. Dinsulu asceptá cu mai mare impacientia sosirea naiei. Ceialalti asceptau impreuna cu elu si pentru elu.

Nu departe de acésta grupa stralucita pasiá pre tiermu in susu si in diosu unu barbatu invelitu in o mantá sura.

Erá o figura inalta si robusta, inse adencu curbata. Façi'a-i erá regulata si frumósa, inse incretita de durere si suferintia. 'Lu potea-i cugetá de 40 de ani si totu-siú elasticitatea misicariilor sale aretá, cá inca abiá ar' fi potutu trece preste alu 25-lea anu.

Cu greu ar' fi recunoscutu cineva in dinsulu pre Edmund, studentele de odinóra din Heidelberg'a, pre atunci atatu de sprintenu si veselu.

Si totusiú erá elu.

Inse siese ani de dorere si suferintia potu face be-tranu si necunoscutu si pre celu mai vialu si sprintenu omu din lume.

Si siese ani suferise junele nostru Edmund, suferise amaru, cá-ci de atata tempu pierdu-se pre iubit'a sa, fora de a aflá bare-mi cea mai mica urma despre dins'a.

Dupa disparerea ei mai remase o luna la templulu Mariei. Sperá, cá vá aflá de undeva vre-o scire despre dins'a; inse nemicu.

Apoi caletori in lume, in lumea departata, cá-ci in tota lumea trebuia se o caute, si elu o cautá pre dins'a, numai pre dins'a, fora intrerumpere si cu neobosire.

Inse densulu nu o aflá, in intréga Europ'a nu dede neci bare-mi de urm'a ei.

Si anim'a lui erá totu mai desiérta, totu mai ingreunata. Idealulu visuriloru sale erá incontinuu inaintea ochi-loru sei. Pierderea neasceptata a iubitei sale si nisuintiele desierte de a o reafá i causau doreri nemarginite. Nemicu pre lume nu-i potea dá mangaiare.

Elu se reintorse la templulu Mariei, spre a visá despre dins'a in acelu locu, unde fusese atatu de fericitu in societatea ei, in cas'a cea mica si retrasa, pre banc'a de muschiu angusta, colò in susu pre colina; si in visuri fericite cu idolulu seu se mora cu placere. Inse façe urite anglese se infacisiaza inaintea lui din ferestrele casei, si susu pre banc'a de muschiu cantá o angleasa uscata cu nisce bucle lungi cá de inu in o arfa, atatu de sentimental, in cátu nu sciai se ridi de dens'a séu se o compatimesci.

Apoi merse in Padurea négra spre a aflá mangaiare la micuti'a Ana, langa carea-si reafase pre multu iubit'a sa. Inse micuti'a Ana devenise o muiere tare si mare, erá mum'a a unui copilasiu frumosu si acum nu mai voiá se scie de dilele petrecute la templulu Mariei.

Dupa acést'a dinsulu prelanga tote voiá se mai mér-ga odata la cataractulu Renului la Schaffhausen.

Inse tocmai atunci capetá e epistola, din carea aflá, cá muma-sa e greu morbósa. Si asiá caletori numai decátu la iubit'a sa maica, carea si mori in braçiale lui.

Dupa-ce-i inchise ochii si o ingropá nu mai avea

nemicu pre pamentu, si anim'a i erá de totu desiérta, ér' densulu adencitu in tacere profunda. . .

Acést'a e flacar'a iubirei si a fericirei nóstre! esclamase inse iubit'a sa.

Da, iubirea inca si acum ardea in anim'a lui. Inse in speranti'a unei fericiri venitórie nu mai credea, si iubirea ardea numai pentru de a-i reci anim'a mai tare si de a ó raní mai adencu.

Elu fugiá de ómeni. Trebuia se incunjure tóta lumea; nu doria se védia pre nimene.

In unu desiertu selbatecu a unei lumi necunoscute! esclamá dinsulu plinu de dorere.

Acum stá la portu langa Stettin si asceptá barc'a, carea avea se-lu duca la nai'a, ce stá gata de plecare. Cu acésta naia voiá se parasésca Europ'a pentru totudéun'a.

Barc'a intardiá. Elu fú necesitatu a asceptá, intocmai cá si cealalta multime de pre tiermure, ce asceptá nai'a de vaporu din o capitala mare nordica.

Cene suntu domnii acesti destinsi, cu atatea orduri si uniforme? — audi dinsulu o vóce intrebandu aprópe de sine.

Acest'a e principele cu curtea sa, — i se respunse intrebatoriului.

Pre cene ascépta elu?

Pre mirés'a sa.

Si cine este acea?

Princes'a. — Ea vá sosi cu nai'a de vaporu.

Ce-i pasá lui Edmund de principe, care-si asceptá mirés'a. Elu doria numai se-i sosésca mai curundu barc'a de plecare.

Acést'a inse totu nu veniá, precum neci nai'a de vaporu.

Intru ace'a se facuse intunerecu. Faciile si laternele poteau iluminá tiermulu numai pucinu si debilu. Viforulu le stingea séu li portá lumin'a fluturandu incóce si incolò.

Nai'a de vaporu! esclamara in fine mai multe guri.

Barc'a Iris! strigara indata dupa acea.

Toti navalira mai aprópe de mare.

Cu Iris voiá se plece Edmund.

Elu se inbuldi spre barca, o ajunse si sarl in dins'a cu intiéla.

Nai'a de vaporu se apropiá urlandu, fierbandu de vaporu, ce spumau selbatecu, si stralucindu in splendorea lumineloru prin nóptea intunecósa.

Barc'a se departá dela uscatu.

Urrah! strigara de pre tiermu intru intempinarea naiei de vaporu.

Veslasii acestei'a-si depusera lopetile. Ea lunecá incetu catra locul de debarcare.

Barc'a Iris trebuia se inaintéze prelanga dins'a.

Ambele vasa se intelnira.

In barc'a Iris langa vélasi stá in intunecimea serei numai o singura figura intunecata, invelita adencu in o manta sura.

Dinainte pre podulu naiei de vaporu stá in stralucirea lumineloru lucitórie o figura de muieru inalta; indereptulu ei se aflá unu cercu de domni si dame, toti in gala pompósa si serbatorésca.

Dam'a cea inalta si frumósa, carea stá in frunte, inca stralucea in metasa, in auru si in pietri scumpe. Inse faci'a-i erá palida de mórte, si ochii ei priviau inainte in-cremeniti, cá si cum ar' fi stinsi.

In acelu momentu din barc'a, ce inaintá, se audí o voce plina de doiosía:

Mari'a! resuná vocea petrundiatoria.

Si Edmund! esclamá cu frenesia dam'a inalta si deodata disparú cá fulgerulu.

Loculu unde statuse pre podu remase голу.

Diosu inse se audí o cadere in apa.

Urrah! Princes'a! strigara la tiermure cu entusiasmu.

Poternice Domne! unde e princes'a? esclamará in naia pleni de gróza.

A disparutu! a cadiutu in apa!

Mantuiti-o! Mantuiti-o!

Inse nai'a de vaporu trebuí se-si continue cursulu, si candu s'a potutu oprí si s'au adusu barce, cá se o caute, atunci nu s'a mai vedíutu nemicu in apa, nu s'a auditu nemicu. Ap'a-si reluase cursulu ei regulatu. Princes'a erá si remase disparuta fora urma, ér' principele a fostu silitu a se reintorce fora mirésa, blastemandu-si sórtea fatala. . . .

Dupa trecerea mai multoru ani mai vení odata barc'a Iris indereptu la Stettin, si atunci matrosii ei enarara in modu misteriosu urmatóri'a istorióra miraculósa:

Inainte cu câti-va ani, candu a fostu mai in urma in acestu portu barc'a Iris, a condusu numai unu singuru caletoriu. Acest'a erá unu barbatu inaltu si frumosu, inse figur'a lui erá incovoiaata si se pareá, cá se consuma de o dorere adenca si necunoscuta. Cu tóte aceste faci'a lui nobila, desí palida si incretita de suferintia, tradá unu caracteru firmu, o resolutiune constanta si o resignatiune démna. Cu unu cuventu acestu june, desi avea o aparentia trista si intunecata, erá unu cavaleru in sensu adeveratu, ce'a ce nu mai pucinu demonstrá si tienut'a-i maiestateca si manierile lui elegante.

In cale--tocmai candu esiá din portu -- mic'a nostra barca a intimpinatu o naia mare de vaporu. In momentulu, candu au trecut prelanga olalta, de pre podulu naiei deodata cadiú o persóna in ap'a spumegatória. Cá fulgerulu sarí dupa dins'a caletoriulu streinu din barc'a nóstra, cu periculu vietiei sale o mantul de innecarea sigura si o aduse in barca. Persón'a scosa din valurile marei erá o dama, precum se vedeá, din clasea cea mai de susu, o figura inalta si svelta, o faciá nobila si frumósa fora parechia. Vestmente stralucitorie de metasa, decorate cu auru si pietri pretióse, acoperiau tali'a-i mladiósa. Cu unu cuventu totu personagiulu ei infacisiá unu aspectu destinsu, alesu si plăcutu. Dupa-ce trecura preste primele emotiuni a le acestei intemplari neacceptate si curióse si-si veníra in ori,

caletoriulu nostru si acea dama frumosa fura cuprinsi de o bucuria nemarginita, incátu mai cá nu nebunira de parere de bene pentru acésta intalnire fericita; ei plangeau si rideau dupa olalta si ambli deodata, intocmai cá o parechia de copii resfatiati. . .

Alt'-cum ei se fi caletoritu la New-York. Ce s'a intemplatu cu dinsii mai departe, matrosii nu sciau spune

Nimene nu a aflatu vre-odata de acést'a celu pucinu in Europ'a neci-candu.

Americ'a e departata si mare.

Mari'a inse esclamase plina de incredere in rosiéti'a admirabila a Alpiloru de nea:

Acést'a este flacár'a iubirei si fericirei nóstre!

Gerasimu Domide.

Meditatiuni.

Léganulu si mormentulu.

Léganulu micu si mormentulu, dóne paturi de odihna Suntu in asta lume mare si de suferintie plina:

Din unulu in ale vietii diori la lucru ne sculámu, Ér' in altulu sér'a capulu spre somnu vecinicu ne plecámu,

Dela unulu pân' la altulu cu dureri ne totu luptámu.

Viéti'a si mortea.

Viéti'a este-o bolá grea,

Mortea-i lécu bunu pentru ea.

Passiunea.

Passiunea-i viforu mare, aprigu ventu Ce tote le miséca, pléca spre pamentu.

Omulu slabu e cá-si trestia din balta:

Cum i-díce ventulu vecinicu asié salta.

Characterulu tare, cu virtuti armatu

E inse ca cedrulu spre ceriu inaltiatu

Mai voiosu se rumpe, decátu se se indóie

Dupa capriciósa venturiloru vóie.

Guralivulu.

Guralivulu e o óla,

Care

Cu câtu e mai góla

Cu atatu suna mai tare.

Banulu.

E o puternica róta,

Care misca lumea tóta.

E o arma minunata,

Cu care câscigi indata

Ori ce lupta grea si mare,

Cuprindi ori ce castelu tare,

Invingi ori ce inimicu.

E unu instrumentu, cam micu,
Prin care poti inse face
Ori si ce in lume ti-place.

E diploma, ce te pune
— Déca vrei — si in functiune;

Vrajitóre renumita,
Ce însóra si marita;
Fiéra, ce o totu vênâmu
Pâna sufletulu ne dâmu.

E unu tainicu mare Dieu,
Care si-are cultulu seu;
La alu carui cinstitu nume
Adi se 'nchiaa multi in lume,
Gertfindu-si p'alui altare
Ce-i mai scumpu: a loru onóre,
Ba — cá 'n seclii paganesci —
Chiar' si vieti omenesci!

E devis'a 'ntregei lume.
E meritu, ce ti-dà renume,
Si ti-câsciga rangul, onóre,
Si-amorulu ori cui sub sóre.

E o scumpa beutura
Placuta preste mesura
Care din frati si amici
Adesu face inimici;
Pentru care-adesu omori
Fii dulci pe parintii lóru;
Si din care-ori câtu sorbesci:
Vai, cu-atatu mai setosu esci.

Petru Dulfu.

Unu apelu literariu.

Voienda a compune o carte intréga de legende, datine si credintie romane numai despre paseri, inse nefiindu-mi pâna acuma cu potintia a aduná tóte celea ce le istorisescu si credú Romanii despre paserile, ce le cunoscu ei, imi iau libertatea de-a me adresá cátra toti acei'a, cari vinu in atingere cu poporul, se benevoiesca a-mi dá mana de ajutoriu si a-mi tramite *legendele séu povestile, datinele si credintiele, obiceiurile si moravurile, proverbele si dicalele, cantecele, si cimiliturile*, câte le suntu d-loru cunoscute si câte le voru mai aduná despre tóte paserile, a caroru nume urmédia aici:

1) Tiarca séu Cotiofana. — Care e legend'a séu povestea*) acestei paseri? — Ce prevestesce ea candu canta? — Spre ce lécuri séu farmece o intrebuintédia poporul? — Cum numesce poporul pe barbatusiulu ei? se se adevéresca acést'a prin cantece séu proverbe. — Nu se afla pe-acolo barbati si femei, cari se se porecléscu „tiarca“? si de se afla, din ce cauza se porecléscu asia? — Ce alt'a mai credú si istorisescu Romanii despre tiarca?

2) Cocosterculu séu Barza. — Care e povestea acestei paseri? — Ce credú si spunu Romanii, cá face Cocosterculu, candu i strica cineva cuibulu séu óuele, séu i omóra vr'unu puiu? — De ce-si face Cocosterculu, cuibulu seu mai cu séma numai pe casele ómeniloru? — Ce facu Romanii din piciórele si clontiuulu Cocosterculu candu i-lu inpusica? — Ce prevestesce elu candu se duce dela noi si candu vine? — Ce credintia au Romanii, candu cineva inpusica vre-unu Cocostercu? — Nu se afla pe-acolo ómeni, cari se se porecléscu „Cocóstercu“? — Cum se mai numesce de poporu pasera acést'a? — Cum si cu ce multiamesce Cocosterculu stapanulu de casa unde i-a fostu cuibulu candu se duce in tierile cele calde? — Ce datina si credintia mai au Romanii despre Cocostercu?

*) Sub legend'a séu povestea unei paseri intielegu eu aici: transformarea ei din omu in pasere, cum a fostu ea dintru inceputu si de ce si cum a ajunsu se fia pasere. Dar' se potu scrie si alte legende si traditiuni despre paseri.

3) Nagátiulu. — Care e povestea acestei paseri? — Credintia poporulu candu striga acést'a pasere? — In ce legatura a statu ea cu Tatarii, dupa traditiunea poporulu? — Si ce alt'a mai istorisescu poporul despre Nagáti?

4) Turturica. — Care e povestea turturiceii? — Care e cantecele seu? — Cum se numesce sociulu ei? — Care plante anume se numesce despre numele ei? — Ce mai crede si spune poporul despre dens'a.

5) Sioimulu. — Care e povestea séu legend'a sioimulu? — Cantece si proverbe despre densulu? — Pe cari vite de casa le numesce Romanii „sioimi“, si din ce cauza le numesce asiá? — Ce faceau Romanii mai demultu cu sioimii? — Ce mai credú si spunu Romanii despre densiil?

6) Caele séu Gaile. — Care e povestea si traditiunea acestoru paseri? — Ce crede poporul candu striga ele? De ce nu le este loru iertatu a bea apa din isvóre si din riuri cá altoru paseri? — Ce mai spune poporul despre densele?

7) Sturdiulu. — Care e povestea sturdiulu? — Cum numesce poporul dilele in cari vine sturdiulu la noi din tierile cele calde? — Cum se numesce muierusc'a sturdiulu? — Ce prevestesce elu candu se scóóra dela munte la tíera? — Ce mai spune poporul despre densulu?

8) Gangurulu séu Grangurulu. — Care e povestea acestei paseri? — Cum se numesce muierusc'a lui? — Cum se mai numesce elu altmintrelea? — De ce-si face elu cuibulu cá unu léganu? — Ce mai spune poporul despre ganguru?

9) Cocórele. — Care e povestea cocóreloru? — Ce prevestesce ele candu se duc dela noi? — Ce facu, ce spunu si cum indátinédia Romanii de-a le opri in cale, candu se duc dela noi, si cum le facu de ratacescu? — Ce mai spune poporul despre cocóra?

10) Ciórele. — Care e povestea cióreloru? — Cum se numesce ciórele dupa marime si dupa colórea peneloru? — Ce prevestesce ele, candu se aduna la unu locu si cronancescu tare? — Ce prevestesce candu sbóra fórtu pe susu? — Suntu ciórele bune si de lécuri? si de cari lécuri? — Pe cine porecléscu Romanii „cióra“ si de ce-i porecléscu asiá? — Ce mai crede si spune poporul despre ele?

11) Vrabiile séu paserile. — Care e povestea acestora? — Ce crede poporul cá va fi candu se aduna multe la unu locu si ciripescu neintreruptu? — Se intrebuintédia ele si spre órasi-cari lécuri? — Ce datine si credintie mai are poporul despre ele?

12) Ochiulu boulu. — Care e povestea acestei paseri micii? — Ce se crede despre densulu candu se arata fórtu adeseori? — Si ce alt'a mai crede poporul despre densulu?

13) Mninunéua. — Care e povestea acestei paseri misteriose? — Ce crede poporul candu o aude cantandu? — Cum este ea la fapúra si cum se numesce latinescu séu germanesce? — De ce se numesce „mninunea“? — Si ce mai spune poporul despre dens'a? — Póte are si-unu cantece? care e acél'a?

14) Ciocarlia. — Care e povestea acestei paseri? — Ce spune poporul candu canta ea? — Facu Romanii de pe-acolo deosebire intre „ciocarlia“ si „ciocarlanu“ séu le tienu pe amendóue de una si aceasi pasere, cá barbata si femeia? Pe la noi d. e. alta pasere e „ciocarlia“ si alt'a „ciocarlanulu“. — Ce prevestesce ciocarlanulu candu striga? — Ce mai credú Romanii despre ciocarlanu si ciocarlia?

15) Mierla. — Care e povestea mierlei? — Ce cantece visu cunoscute despre mierla? — Ce mai crede si spune poporul despre dens'a?

16) Pupaža. — Care e povestea acestei paseri? — Ce a mananca ea acuma? — Din ce-si face ea cuibulu? — Ce prevestesce ea ómeniloru candu canta? — Pe cine porecléscu Romanii „pupaža“ si din ce cauza i porecléscu asiá? Ce legatura e intre „pupaža“ si Armenii, dupa credintia poporulu? — Ce spunu Romanii, cá credú Armenii despre dens'a? — Cum se numesce barbatusiulu ei? — Suntu si plante numite „pupaža“ care suntu acele? — Ce mai spune poporul despre dens'a?

17) Privighitóra. — Care e povestea acestei paseri? — De ce se numesce „privighitóra“? — Ce legaturu a avutu ea cu Cuculu? — Care e cantecele ei? — Ce spune ea candu canta? — Cum talcuescu Romanii cantecele ei? De ce canta ea numai sér'a si desudemanétia? — Ce mai saie poporul despre dens'a?

18) Lebed'a. — Care e povestea lebedei? — Si ce mai spunu romanii despre dens'a?

19) Rati'a. — Care e povestea ratiei? — De ce lécuri si farmece e bunu capulu ei? de ce untur'a si carnea? — De ce merge ea cá si candu ar' fi desielata? — Cum se numesce ratiile dupa fapúra si colórea peneloru? — Câte feluri de ratiie cunósce poporul dupa nume? — Ce datine si credintie au romancescu candu punu

ratiele se clocéscă? — Si ce mai scie poporul atatu despre ratiele cele de casa, câtu si de cele selbatice?

20) Prepeliti'a. — Care e povestea prepeliti'e? — De ce-i este cód'a scurta? — Ce prevestesce ea candu canta? — In ce feliu de legaturi a statu ea cu „Cristelulu"? — Si ce mai scie poporul despre dens'a?

21) Ciocanitórea. — Care e povestea ciocanitórei? — Câte ciocanitori cunósce poporul dupa nume? — De ce ciocanesce ea si-si cauta mancarea mai multa numai pe pomi si arbori? — Ce mai crede poporul despre dens'a?

22) Porumbulu séu hulubulu. — Care e povestea acestuia? — Cum i-lu numesce poporul dupa colórea peneloru? — Spre ce feliu de lécuri se intrebuintiéda porumbii? — Si ce mai spune poporul despre densii?

23) Paunulu. — Care e povestea acestei paseri? — La ce feliu de descantece si farnece séu vraji se intrebuintiéda? — Ce mai facu Romanii cu penele cele de paunu? — Ce crede poporul, candu striga paunulu? — Ce datine si credintie mai are poporul despre paunu?

24) Gâscele séu Gânscele. — Care e povestea acestora? — Cum se numescu ele de poporu dupa faptur'a si colórea peneloru, precum si dupa alte semne? — La ce lécuri e buna untur'a de gâsca? — La ce se intrebuintiéda gatlanulu de gâsca? — Cum vindeca Romancele gâscele si boboceli ce au „cobe" (unu feliu de bóla de limba)? — Ce datine si credintie au candu le punu se clocéscă? — Cum alegu ónele ce le panu sub cloasca? — Ce datine si credintie au candu seotu boboceli la pascutu? — Si ce alt'a mai crede poporul despre gâsce?

25) Uliulu. — Care e povestea si traditiunea uliulu? — Ce prevestesce elu candu striga? — Câte feliori de uli cunósce poporul dupa nume? cum i numesce in deosebi? — Si ce mai scie poporul despre uli?

Despre paserile ce urmédia de-aice inainte, avendu numai fórte pucine datine si credintie, pâna acuma adunate, ér' pe unele dintre ele cunoscundu-le numai dupa nume, rogu pe on. domni, cari voru binevoí a me ajutá, se-si pue singuri intrebarile si se le raspunda, sáriindu cu de-amaruntulu si câtu mai pe largu atátu legendele, câtu si datinele si credintiele Romaniloru despre densele.

26) Culicii. — 27) Pajur'a. — 28) Cristelulu. — 29) Berbecelulu. — 30) Graurulu. — 31) Ceucile séu stancele. — 32) Gaiti'a. — 33) Curcele. — 34) Picele, Gotcele séu Pantarcele. — 35) Dobriti'a. — 36) Vulturulu séu Vultanulu. — 37) Buh'a, buhn'a, buhni'ti'a séu bufni'ti'a. — 38) Huburezulu. — 39) Pescariulu séu Pescerelulu. — 40) Sitariulu. — 41) Buhaiulu de balta. — 42) Gai-nusi'a. — 43) Dumbravénc'a, dumbraviór'a séu Corabatic'a. — 44) Dropi'a. — 45) Ierunc'a. — 46) Pitulicele. — 47) Sticletiuulu. — 48) Prescurile. — 49) Sfrancioculu. — 50) Petrosielulu. — 51) Sfredelusiulu. — 52) Cinteziulu. — 53) Pitigoiuulu. — 54) Prigoriu. — 55) Ghionó'a. — 56) Lostunulu séu lastunulu. — 57) Paturnichi'a. — 58) Graiulu-gruii. — 59) Simtívér'a. — 60) Cotorobatur'a. — 61) Sgriptioró'a.

Aceste sunt paserile, despre cari dorescu eu cá on. domni, cari convinu cu poporul, se-mi scria câtu de multe legende si traditiuni, datine si credintie, dupa intrebarile de mai susu, notandu totuodată ori ce sate, „nunti, déluri etc. ómeni, plante, vite etc. cari se numescu séu se porecescu dupa numele vre uneia din aceste paseri.

Asemenea asiú dori, si-i rogu chiaru din tóta ánim'a, cá on. domni se-mi descopere si alte nume de paseri, d'upa cum le numesce poporul, cari nu suntu insirate aci. Acésta descoperire, inpartasindu-mi-se si mie, ar' contribui fórte multu la nomenclatur'a paseriloru.

Mai departe suntu rugati on. domni, cari voru binevoí a-mi scrie si a-mi tramite câte un'a alt'a asupra acestoru paseri, cá se nu adanga nimica dela sine cá legenda, datina, credintia si poesie, ci simplu numai ceea ce crede si spune poporul. Ceea ce inse voru trebui se scria si din partea d.-sale, va fi numai explicarea si intrebuintiarea proverbeloru, nomenclatur'a latina séu germana a planteloru, si altele de-aseenea, cari nu cadu in sfer'a legendeloru, datineloru si-a credintieloru etc.

Tóte legendele, datinele si credintiele etc. asiú dori se fia câtu mai bine, mai pe largu si mai corectu scrise. . .

Cei cinci don ni dintáiu, cari 'mi voru raspunde mai bine la intrebarile de mai susu, cari 'mi voru tramite mai multe legende, datine, credintie, proverbe, poesii etc. referitóre la fie-care din paserile insirate mai susu, voru primi cá semn de recunoscintia si multiamita din parte-mi câte unu esemplariu din a) „Baladele“, —

b) „Doinele si horele“, — c) „Traditiunile“ poporale romane, adunate si edate de subsemnatulu, si d) „Martir'a ánimei“, drama de Constantia Dunca; — éra celorulalti domni le voiu multiumi in diu-are, unde li se va publicá totuodată si numele.

Responsurile, multe séu pucine, câte se voru poté, dinpreuna cu indicarea satulu, distriktulu séu comitatulu si a tierii, unde s'au adunatu aceste, suntu a se tramite subsemnatulu celu multu pâna la finea lui Augustu anulu curinte.

S. Fl. Marian,
preotu in Sereth (Eucovin'a).

AMICULU FAMILIEI.

FOIA SEPTEMANARIA

pentru

INSTRUCTIUNE si DISTRACTIUNE.

CURSULU III. — 1879.

Va esi in tóta Joi'a, in numeri de câte 1—1½ cóna, formatu cuartu mare, papiru finu, tiparitu indesatu.

Va publicá articli sociali, poesie, novele, romanuri, suveniru de caletoria s. a.

Va tractá cestiuni literarie si scientifice, cu reflexiune fiendu la cerentiele vietiei practece.

Va petrece cu atentiune viéti'a sociala a Romaniloru de pretotindene, precumu si a celoru-alalte poporatiuni dein patria si strainatate.

Prein umore dulce si satira alésa, va nisui a face câte una óra placuta familiei strivite de grigiele vietiei.

Preste totu va nisui a intinde tutororu individiloru dein familia una petrecere nobile si instructiva.

Pretiuulu de prenumeratiune pre anulu intregu e 4 fl. v. a., pre ½ anu 2 fl. v. a., — pentru Romani'a si strainatate pre 1 anu 10 franci — lei noi, pre ½ anu 5 franci — lei noi; si e a se tramite la redactiunea foiei in Ghier'a (Sz.-Ujvár).

Colectantii primescu gratis totu ala cincilea esemplariu.

Articlii originali, la cererea auctoriulu, se remuneréza amesuratu materiei si estensiunei loru.

Esemplarie complete dein cursulu I. — 1878, si cursulu II. — 1879 sem. I. mai suntu câteva si se vende fiacare cursu cu câte 1 fl. 50 cr. v. a. séu 4 franci — lei noi.

S'au pusu su tipariu:

366

RISETE si ZIMBETE

impartite

PRE DILELE ANULUI VISECTU

1880

DE

ZIMBESCU

stelonomulu si lunologulu diplomatu si estravagantu alu primei fabrice de veselia si bucuria perpetua.

Pretiuulu unni esemplariu e numai 40 cr. v. a. — 1 francu = leu n. — si e a se tramite celu multu pâna in 1 augustu — candu va aparé opulu — la „Librari'a Fekete-Negruti in Gher'a" = Szamosujvár. — Totu ala 5-lea esemplariu se da gratis.

Proprietariu, Editoriu si Redactoru respundietoriu: Nicolae F. Negrutiu.

Imprimari'a lui Joanu Stein in Clusiu.